

تلاش برای افزایش سهم دانشگاه از اقتصاد آموزش

سخن آغاز

دکتر محمود مهر محمدی
سرپرست دانشگاه فرهنگیان

سال ۹۴، سال ۹۵: باید راهی این راه شد

در این دوره ما به مدیرانی نیاز داریم که در ساختن دانشگاه فرهنگیان نه تنها به مصرف بهینه منابع محدود دولتی می‌اندیشند، بلکه به تولید منابع مکمل هم همت می‌گذارند.

مدیران دولتی است و بسیار دشوار بتوان آن را تغییر داد. خصوصا که مدیر متعلق به یک دانشگاه حاکمیتی مانند دانشگاه فرهنگیان باشد که انتظار می‌رود صفر تا صد هزینه‌های آن در بودجه دولت دیده شده باشد. اما واقعیت این است که دست کم در این دوره ما به مدیرانی نیاز داریم که در این زمینه از خود تعهد و ابتکار عمل به خرج داده و عملکرد قابل قبولی داشته

باشند. مدیرانی که در ساختن دانشگاه فرهنگیان نه تنها به مصرف بهینه منابع محدود دولتی می‌اندیشند، بلکه به تولید منابع مکمل هم همت می‌گذارند. در سال آینده هم وضعیت بودجه دولتی ما به گونه‌ای نیست که تکافوی هزینه‌های توسعه‌ای را بنماید. لذا تداوم بخشیدن به سیاست تحصیل درآمد اختصاصی (و البته بهینه سازی مصارف) در ستاد و صف باید ادامه پیدا کند و دامنه ابتکار عمل‌ها باید گسترش محسوسی پیدا کند. دوباره تاکید می‌نمایم که شرایط، دنبال کردن چنین سیاستی را به ما تحمیل می‌نماید و گر نه شاید بدون تکاپو و در دسر برای تأمین منابع مکمل مالی با آسودگی خاطر بیشتری می‌توانستیم به انجام تکلیف بپردازیم. حال که چنین است من از همکاران ستادی و صفی درخواست می‌نمایم در این نشریه که اختصاص به اقتصاد دانشگاه دارد به طرح دیدگاه‌های تحلیلی خود درباره علل عدم توفیق در سال ۱۳۹۴ و پیشنهادهای راهگشا برای بکارگیری در سال ۱۳۹۵ بپردازند.

توفیق از اوست

آن مایوس کننده است! آخرین تجزیه و تحلیل‌ها نشان می‌دهد که اگر صرفه جویی در هزینه‌ها اتفاق نمی‌افتاد (و البته پاره‌ای پرداخت‌ها هم به عهده تعویق نمی‌افتاد)، دانشگاه فرهنگیان با رکود مطلق فعالیت‌های توسعه‌ای در بخش‌های مختلف اعم از آموزشی، پژوهشی و فرهنگی مواجه می‌شد که طبعاً دانشگاه را در وضعیت دشواری قرار می‌داد. مزید بر علت اینکه پاره‌ای هزینه‌های جدید هم به دلیل نابسامانی‌های دیگر به دانشگاه تحمیل شد که برای آن پیش بینی خاصی صورت نگرفته بود) مانند عدم صدور احکام ورودی‌های ۹۳ و در نتیجه محروم ماندن دانشگاه از درآمد ناشی از ۴۵ درصد و تأمین آن از بودجه عمومی خودش).

کم تحرکی و در نتیجه کم توفیقی مدیران دانشگاه در تحقق اهداف کمی پیش بینی شده در این زمینه که ناشی از یک ضرورت تام بود را باید مورد تجزیه و تحلیل جدی قرار داده و عوامل آن را شناسایی کرد. قطعاً در این آسیب شناسی بخشی از مسوولیت یا قصور متوجه سازمان مرکزی در تمهید زیر ساخت‌ها و بخشی هم متوجه مدیران ستاد و صف در پذیرش این مأموریت سازمانی به عنوان یک اولویت و برخورد فعال با آن بوده است. ما همه عادت به بودجه تعریف شده داریم و برایمان تحصیل منابع چندان موضوعیتی ندارد. این طبع

سال ۱۳۹۴ رو به پایان است. در این سال برای نخستین بار موضوع کسب درآمد اختصاصی به شکل تکلیفی در دستور کار مدیریت دانشگاه قرار گرفت. بر این اساس در موافقت نامه‌های بودجه که با معاونت‌ها و مدیریت‌های ستادی و همچنین با مدیران پردیس‌های استانی مبادله شد، تکالیف صریح و روشنی دیده شد که پیش از این سابقه نداشت. این اقدام جدید بر مبنای یک ضرورت برای حفظ شتاب توسعه دانشگاه متولد شد و توجیه آن به اختصار این بود که برای حفظ دانشگاه در مسیر توسعه، بودجه مصوب به هیچ روی کفایت نمی‌کند. بودجه ۲۲۰ میلیاردی دانشگاه حتی کفاف هزینه‌های احتساب ناپذیر جاری دانشگاه را نیز نمی‌داد و لذا برنامه‌ها و فعالیت‌های ابدایی و خلاق باید در انتظار منابع مکمل باقی می‌ماند. این منابع البته همان درآمدهای اختصاصی تکلیفی است که بدین گونه همه مدیران در سطوح صف و ستاد باید در قبال آن مسوولانه به صحنه وارد می‌شدند. البته صرفه جویی در هزینه‌ها یا بهینه سازی مصارف هم راهکار دیگری است که به موازات و برای ایجاد توازن میان دخل و خرج دانشگاه باید به شکل برنامه ریزی شده وجهه همت مدیران قرار گیرد. عملکرد بودجه‌ای سال ۱۳۹۴ دانشگاه در بخش درآمد اختصاصی تکلیفی اصلاً رضایت بخش نیست. تعبیر دقیق تر

گزارشی از جلب مشارکت و توسعه ارتباطات فراسازمانی در پردیس آیت الله خامنه‌ای گرگان

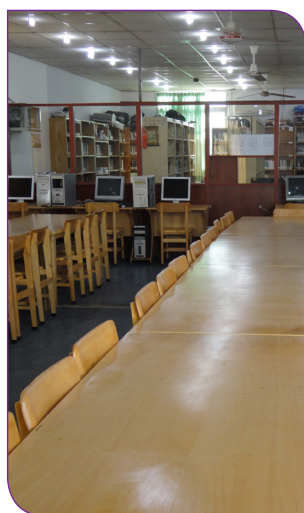
اشاره:

■ در راستای انعکاس تجارب موفق و نیز جذب سرمایه و مدیریت بهینه منابع، در این شماره به سراغ پردیس آیت الله خامنه‌ای گرگان رفتیم که ضمن تعامل سازنده با دستگاه‌های اجرایی و استفاده از ظرفیت‌های استان اقدامات مؤثری انجام داده است که بخشی از این اقدامات را از نظر می‌گذرانیم:

دکتر محمد باقر مسعودی
سرپرست مدیریت امور پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان استان گلستان

با همکاری استاندار محترم، زمینی به مساحت ۴/۵ هکتار و به ارزش تقریبی چهار میلیارد ریال پس از تغییر کاربری به نام دانشگاه فرهنگیان، در اختیار پردیس قرار گرفت

سیستمی انجام می‌شود؛ به طوری که برای هر دانشجو معلم کارنامه مالی صادر می‌شود. مدیریت منابع و استفاده بهینه از آنها با اولویت بندی مسائل و مشکلات دانشجویی و هدایت صحیح منابع به مصارف کاملاً ضروری، در راستای سیاست اقتصاد مقاومتی از مهمترین اقدامات امور مالی پردیس می‌باشد.

۶- خرید بیش از ۳۰ دستگاه یخچال، ۲۲ تخته فرش، بیش از ۲۰۰ عدد تخت، تشک و کمد، احداث ۱۴ دوش حمام در بخش خوابگاهی، بهسازی و تجهیز کتابخانه و سایت دانشگاه، تجهیز فضای آموزشی به سیستم‌های جدید سمعی و بصری (ویدئو پروژکشن، تخته هوشمند، لپ تاپ)، بهسازی و تجهیز نمازخانه، سلف سرویس و دو واحد مهمانسرا، ایجاد و تجهیز سالن کنفرانس پردیس، ایجاد فضای سبز و فضای ورزشی چندمنظوره، بهسازی و تجهیز مرکز مشاوره و ایجاد پارکینگ برای اساتید بخشی از اقدامات ۲۰ ماه اخیر می‌باشد.

۱- با همکاری استاندار محترم، زمینی به مساحت ۴/۵ هکتار و به ارزش ریالی تقریبی چهار میلیارد ریال پس از تغییر کاربری به نام دانشگاه فرهنگیان، در اختیار پردیس قرار گرفت، تا پس از انجام موافقت نامه‌یکی از ده پردیس احداثی (عملیات ساخت و ساز آغاز گردد).

۲- با استفاده از منابع ماده ۱۸۰ بودجه در اختیار نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی کلیه خوابگاه‌ها و فضای آموزشی و اداری به سیستم سرمایشی تجهیز گردید.

۳- با همکاری اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان، سیستم گرمایشی (شوفاژ) خوابگاه و بخش اداری پردیس تعمیر و بازسازی شد.

۴- با همکاری مدیرکل آموزش و پرورش استان یک فضای آموزشی با ظرفیت ۱۰ کلاس در اختیار پردیس قرار گرفت.

۵- ساماندهی منابع تحصیلی از محل کسورات دانشجویی به صورت

بهسازی و تجهیز کتابخانه و سایت دانشگاه، تجهیز فضای آموزشی به سیستم‌های جدید سمعی و بصری (ویدئو پروژکشن، تخته هوشمند، لپ تاپ)، بهسازی و تجهیز نمازخانه، سلف سرویس و دو واحد مهمانسرا، ایجاد و تجهیز سالن کنفرانس پردیس، ایجاد فضای سبز و فضای ورزشی چندمنظوره، بهسازی و تجهیز مرکز مشاوره، خرید بیش از ۳۰ دستگاه یخچال، ۲۲ تخته فرش، بیش از ۲۰۰ عدد تخت، تشک و کمد، احداث ۱۴ دوش حمام در بخش خوابگاهی

اقتصاد دانشگاه در پس‌برجام

دکتر علی اکبر حاج مومنی
مشاور سرپرست دانشگاه فرهنگیان

تبادل تجربه در زمینه اقتصاد آموزش با کشورهایی که تجربه‌های مفیدی دارند از یک سو و نیز توجه به ضرورت ترویج فرهنگ کارآفرینی از طریق تربیت نیروی ماهر در حوزه‌های مختلف آموزشی، دو هدف مهمی است که می‌تواند از طریق گسترش تبادل تجربه با دانشگاه‌های کشورهای پیشرفته حاصل شود. تبادل استاد، تبادل دانشجو، برگزاری دوره‌های مشترک آموزشی و کارگاهی، تخصیص بورس و... واژه‌هایی هستند که در دوران تحریم به فراموشی سپرده شده‌اند. دانشگاه فرهنگیان به لحاظ برخورداری از جایگاه منحصر بفرد در تربیت معلم، به هر اندازه در جهت گسترش ظرفیت تعاملات بین‌المللی خود بویژه در حوزه‌های آموزشی فعالیت کند نتایج مثبت این فعالیت بر پیشرفت روند گسترش مرزهای دانش در ایران، دستاوردی مفید و ارزشمند خواهد بود. در چنین فرایندی است که می‌توان انتظار داشت بستر لازم برای تقویت همکاری در توسعه اقتصاد دانشگاه‌ها با سهولت بیشتری انجام پذیرد. تشریک مساعی در تلاش برای استقرار مکانیزم‌ها و روش‌های سودمند و مورد استقبال افکار عمومی داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی در تقویت اقتصاد دانشگاه با هدف هم‌افزایی و رشد و توسعه علوم و فناوری، معلول تقویت ارتباطات و تعاملات داخلی و بین‌المللی و انسجام در تحقق اهداف علمی است.

رخداد بزرگ رفع تحریم‌ها از سوی کشورهای غربی علیه ایران اسلامی، چندین فرصت را برای حوزه‌های اقتصادی، به ویژه حوزه‌های دانشگاه فراهم آورده است. بسیاری از دانشگاه‌های کشورمان به لحاظ مضیق‌های ناشی از تحریم در مبادلات و تعاملات دانشگاهی با دانشگاه‌های کشورهای پیشرفته با محدودیت‌های مضاعف مواجه شده بودند اما برکات رفع تحریم‌ها در حال گسترش است و دانشگاه فرهنگیان نیز از آن بی‌بهره نیست.

بهروز کهزادی

مشاور اقتصادی سرپرست دانشگاه فرهنگیان

تلاش برای افزایش سهم دانشگاه از اقتصاد آموزش

در زمینه موضوعات و مباحث مربوط به علوم انسانی، کمتر استانداردهای پذیرفته شده بین المللی در دست است. در مواردی هم که تصور می شود جوامع مختلف بر روی موضوعاتی به عنوان استانداردهایی در حوزه علوم انسانی توافق دارند، در عمل و بررسی مصادیق در می یابیم که اتفاق نظر چندانی در بین نیست. در این رابطه به اختلاف نظرات کشورها در نحوه عمل به کنوانسیون های بین المللی که رعایت آنها را متعهد شده اند، توجه کنید.

فعالیت همه مراکز آموزشی و از جمله دانشگاه فرهنگیان به لحاظ موضوع، در حوزه علوم انسانی قرار گرفته و طبقه بندی می شوند. با توجه به مطالب گفته شده، یکی از اساسی ترین سوالاتی که به ذهن خطور می کند این است که چگونه می توان محصول غیرملموس فعالیت های دانشگاه را مورد ارزیابی قرار داد؟ و از انطباق نتایج با اهداف و نقشه های مربوط اطمینان حاصل کرد؟ این دشواری زمانی بهتر خود را نشان خواهد داد که اهداف ذکر شده در اساسنامه دانشگاه را بخواهیم به عنوان استاندارد، مبنای بررسی و ارزیابی ها قرار دهیم.

خوشبختانه ویژگی های فرهنگی و شرایط اجتماعی کشورمان، تا حدود زیادی می تواند در این راه به ما کمک کند. خانواده های ایرانی از دیر باز اهتمام خاصی به کیفیت تحصیل و آموزش فرزندان خود داشته اند. این امر موجب شده که انجام فعالیت های آموزشی و فرآیندهای یاددهی و یادگیری از محدوده مراکز وابسته به وزارتخانه های آموزشی کشور فراتر رفته و در نتیجه گردش مالی بزرگی تحت عنوان اقتصاد آموزش در سطح جامعه شکل گیرد. اگرچه به عللی، آمار و ارقام رسمی و معتبری از اندازه این اقتصاد در دست نیست (و یا آن که بنده از آن بی اطلاع هستم)، اما بر مبنای مشاهدات و بررسی های میدانی، می توان به بزرگی اقتصاد آموزش غیر دولتی و گردش مالی قابل توجه آن پی برد.

دانشگاه فرهنگیان به عنوان تخصصی ترین مرجع آموزش در کشور، باید نیازهای آموزشی مغفول، ناشناخته و بیان نشده جامعه را کشف کرده و با طرح در سطوح ملی و بین المللی زمینه را برای اجرای آن ها به وجود آورد. با متنوع شدن حوزه های آموزشی، ابعاد و اندازه اقتصاد آموزش غیر دولتی نیز بزرگتر شده و دانشگاه می تواند سهم شایسته ای از گردش مالی مربوط را از آن خود کند.

با توجه به این که مکانیزم اقتصاد بازار، به طور کلی مقایسه منصفانه ای از کیفیت ها، شایستگی ها و توانمندی ها به عمل آورده و در فرآیندی طبیعی، اصلح را بر می گزیند؛ میزان حضور و موفقیت دانشگاه فرهنگیان در عرصه اقتصاد آموزش غیر دولتی را می توان به عنوان معیاری ارزشمند برای ارزیابی از برنامه ها، فعالیت ها، توانمندی ها و شایستگی های دانشگاه به حساب آورد. به این معنا که اگر دانشگاه نتواند درآمد مناسبی از اقتصاد آموزش به دست آورد، لزوماً باید در برنامه ها و روش هایش بازنگری کرده و در نتیجه به چشم انداز مناسبی برای اصلاح برنامه ها و روش ها و رفع اشکالات دست خواهد یافت. از این رو به نظر می رسد برنامه ریزی برای حضور موثر در ارائه خدمات آموزشی آزاد به جامعه و تلاش برای سهم گیری از اقتصاد آموزش غیر دولتی، معامله ای هر دو سر برد است.

در شماره قبل مطالبی در ارتباط با کسب درآمد هدفمند نوشتیم. در این شماره نیز همانند گذشته تاکید می شود که منظور از درآمد؛ پولی است که به صورت پایدار و با تکیه بر توان علمی و تخصصی عوامل انسانی دانشگاه (اساتید و دانشجویان)، در بستر دانشگاه و از محل ارائه محصول (کالا و خدمات) به جامعه هدف به دست می آید و از این رو درآمدهای حاصل از دریافت کمک ها و یا اجاره امکانات فیزیکی و نیز درآمدهای اتفاقی نه تنها مورد نظر نیست، بلکه اتکا به آن ها را نیز شایسته دانشگاه نمی داند.

تولید کالا (به معنای وسیع کلمه) سابقه ای به قدمت ظهور و حضور انسان بر روی کره خاکی دارد و عرضه و مبادله آن، همیشه بخش جدایی ناپذیر و مهمی از تمدن های بشری بوده است. در واقع هر کجا که نشانه ای از زیست انسان هادر کنار یکدیگر به دست می آید؛ آثاری از تولید و مبادله کالا نیز به چشم می خورد و به عبارتی می توان گفت که تولید و مبادله کالا عاملی اساسی در شکل گیری و توسعه تمدن ها است.

تولید هر کالایی، از یک طرح (یا صرف نظر از منشاء آن) و از ذهن انسان آغاز می شود. با پیشرفت ابزارها و امکان تولید کالاهای پیچیده، پیاده کردن طرح های ذهنی به صورت نقشه های ساخت، اجتناب ناپذیر شدند. با انبوه شدن تولیدات و رقابت بر سر جذب و نگهداشت مشتریان، توجه به مباحثی مانند کنترل کیفیت، مقایسه قطعات و اجزاء محصولات با نقشه ها و استفاده از روش های آماری اجتناب ناپذیر شدند. با انجام تولید بر مبنای تقسیم کار، برای ساخت هر قطعه ای استانداردهای بین المللی مختلف صنعتی و کیفی طراحی شدند و تکامل یافتند و بر این اساس است که هر کدام از قطعات و اجزاء یک محصول پیچیده (مانند هواپیما، اتومبیل، کامپیوتر و ...) با در نظر داشتن مزیت های رقابتی کشورها، در گوشه ای از جهان ساخته شده و در جای دیگری سرهم (مونتاژ) می شوند. بر خلاف کالاهای صنعتی، به دلایل مختلفی که از حوصله این بحث خارج است؛

حجت بنیادی

دبیر شورای دانشگاه فرهنگیان

آثار صرفه جویانه سامانه اتوماسیون اداری و یک محاسبه ساده

دستی و زمانی که صرف همین کار از طریق اتوماسیون اداری می شود ضریب تعداد ارجاعات.

(زمان ارجاع سیستمی - زمان پی نوشت و ارجاع دستی) × تعداد ارجاعات = صرفه جویی زمانی

برای برآورد صرفه جویی زمانی پی نوشت نامه می توان یک مدیر را در نظر گرفت که می خواهد به ۳ نفر مرئوس خود نامه ای را ارجاع دهد، در حالت دستی او می بایست ابتدا دستور خود را بر روی نامه مورد نظر نوشته و سپس ۳ نسخه را به دست آنها برساند، در حالی که با استفاده از سیستم اتوماسیون این دستور به طور همزمان به هر ۳ نفر ابلاغ می شود. با فرض اینکه هر ۴ نفر در یک محل مشغول به خدمت باشند تفاوت زمانی ناشی از به کار گیری سیستم و دستی دقیقه تخمین زده می شود. اگر میانگین تعداد مکاتباتی که هر مدیر می بایست ارجاع دهد را در هر روز ۶ مورد فرض کنیم (این عدد حتی تا سطح رئیس اداره نیز قابل پذیرش است) میزان صرفه جویی مربوط به پی نوشت نامه ها در یک سال برابر خواهد بود با: $6 \times 4 \times 1 \times 250 = 6000$

که برابر ۶۰۰۰ دقیقه، یعنی ۱۰۰ ساعت مفید کاری برای یک مدیر در سال می شود. اگر میزان مبلغ ریالی دریافتی یک مدیر در دانشگاه معادل ۸۰،۰۰۰ ریال در ساعت باشد آنگاه خواهیم داشت:

$80000 \times 600 = 48000000$ ریال خواهد شد. به عبارتی در سریعترین

حالت ارجاع دستی، اگر یک مدیر از ارجاع اتوماسیونی استفاده نماید صرفه جویی ریالی حدود پنج میلیون ریال در سال را رقم خواهد زد. اگر این رقم را در تعداد مدیران دانشگاه ضرب کنیم، این رقم عدد قابل توجه تری خواهد شد.

(۲) صرفه جویی مالی

هزینه هایی که برای ارجاع دستی صورت می پذیرد شامل هزینه های تکثیر نامه است، هزینه و نیروی انسانی که باید نامه ها را توزیع نماید و احیاناً رسید نیز دریافت نماید. از طرف دیگر با توجه این که دانشگاه تمام هزینه های استقرار اتوماسیون را پرداخته است. در اینجا تمام هزینه های تکثیر و نیروی انسانی جهت رساندن نامه ها، هزینه اضافه محسوب می شود. لذا اگر قیمت تکثیر هر برگ را معادل ۵۰۰ ریال در نظر بگیریم،

هزینه تکثیر نامه = $500 \times 6000 = 3000000$ ریال در سال خواهد شد.

هزینه های تکثیر این نامه ها معادل ۳،۰۰۰،۰۰۰ ریال در سال خواهد شد. اگر نیروی انسانی که بخشی از وقت خود را صرف جابه جایی این نامه ها می نمایند حدود ده تن برآورد کرد و اگر میزان هزینه هر نیرو برای دانشگاه ۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال در سال باشد، خواهیم دید که عدد حاصل از هزینه های مستقیمی که به دلیل استفاده نکردن از اتوماسیون اداری به دانشگاه تحمیل می شود رقمی قابل توجه است.

در عصر ارتباطات و اطلاعات، استفاده از سامانه های الکترونیکی شبکه ای با حذف محدودیت های زمانی و مکانی برای انجام کارها، امروز یکی از ضرورت های مهم سازمانی محسوب می شود. در ایران نیز بیشتر سازمان ها بر اساس الزامات اسناد بالادستی و یا عرف سازمانی نسبت به استقرار تعداد زیادی سامانه تحت عنوان مکاتبات، پرسنلی، آموزش کارکنان، مالی، تدارکات و ... اقدام کرده اند، لکن به دلیل باور ضعیف، عدم آموزش های مناسب، متناسب نشدن شاخص های ارزیابی عملکرد، استفاده از برخی از این سامانه ها بیشتر جنبه نمادین دارد و به موازات کار این سامانه ها بسیاری از فرایندهای اداری خارج از این سامانه ها و مطابق روند سنتی مبتنی بر تفکرات و تجربیات شخصی افراد استمرار دارد. سامانه اتوماسیون (مکاتبات) یکی از مهمترین و محوری ترین سامانه های اداری است که استفاده صحیح از امکانات آن می تواند تغییرات قابل توجهی را در بهبود عوامل مشهود و نامشهودی همچون: افزایش بهره وری، ارتقاء کیفی، دقت، سرعت در اخذ تصمیم، تسهیل نظارت، پاسخگویی مناسب تر به مراجعان و غیره فراهم نماید.

سامانه اتوماسیون اداری (مکاتبات) تاثیر به سزایی در صحت، سرعت، دقت و به هنگام بودن تصمیم گیری مدیران دانشگاه دارد و می تواند با بهبود سیستم مکاتبات اداری، ارائه خدمات و فرایندهای اجرایی دانشگاه را سرعت بخشد.

(۱) صرفه جویی زمان:

صرفه جویی زمانی ناشی از به کارگیری سیستم گردش مکاتبات بدون کاغذ عبارتست از تفاضل زمانی که صرف پی نوشت ها و ارجاع های یک نامه به صورت

سامانه اتوماسیون
اداری (مکاتبات) تاثیر
به سزایی در صحت،
سرعت، دقت و
به هنگام بودن
تصمیم گیری مدیران
دانشگاه دارد و
می تواند با بهبود
سیستم مکاتبات
اداری، ارائه خدمات
و فرایندهای اجرایی
دانشگاه را سرعت
بخشد.

هزینه هایی که برای
ارجاع دستی صورت
می پذیرد شامل
هزینه های تکثیر نامه
است، هزینه و نیروی
انسانی که باید نامه ها
را توزیع نماید و احیاناً
رسید نیز دریافت
نماید. از طرف دیگر با
توجه این که دانشگاه
تمام هزینه های
استقرار اتوماسیون را
پرداخته است.

یوسف نجفی

عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان

نگاه کلی به نظام تامین منابع مالی دانشگاه

جریان تاریخی تکامل نقش دانشگاه‌ها در جوامع بیانگر آن است که دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی از آغاز پیدایش تاکنون ادوار متفاوتی را پشت سر گذاشته اند و مسئولیت‌هایی بزرگتر را برعهده گرفته اند. در حالی که دانشگاه‌ها در آغاز بیشتر مسئولیت آموزش نسل‌های آتی را برافروزی خود داشتند به تدریج پژوهش و تحقیق نیز از اجزای لاینفک آنها شد و نسل دوم از دانشگاه‌ها متولد شدند که جدا از کار آموزشی خود به فعالیت‌های تحقیقاتی و پژوهشی در عرصه‌های مختلف دانشی نیز روی آوردند.

با پایان عصر دانشمندی و ورود به عصر روشمندی، نسل سوم دانشگاه‌ها به عنوان دانشگاه‌های کارآفرین در راستای ارتقای مسئولیت اجتماعی وظیفه یافتند تا در توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه خود نیز موثر باشند و در ثروت آفرینی و کارآفرینی و کاربردی کردن علوم نقش موثرتری ایفا نمایند. سرعت افزایش دانش و فن آوری و ظهور مفهوم توسعه دانش و فن محور موجب شد که دانشگاه‌های نسل سوم در زمانی کوتاه جای خود را به دانشگاه‌های نسل چهارم بدهند. یعنی نسلی که ویژگی‌های نسل‌های قبلی را به نحو بهتری در خود دارد، اما اهداف والاتر و متعالی‌تری را دنبال می‌کند و به عنوان دانشگاه‌های فن آفرین و تمدن ساز مطرح می‌شوند. در حال حاضر این دانشگاه‌ها جدا از وظایف دانشگاه‌های سه نسل گذشته، مأموریت دارند تا در شکل دهی آینده جامعه خود نقش اساسی ایفاء نمایند. لذا ایده تولید «ثروت از علم» همزمان با ظهور نسل سوم و چهارم دانشگاه‌ها رویکرد نظام آموزش عالی کشورها قرار گرفت. تقریباً از سال ۱۹۸۰ دانشگاه‌ها برای ایفای نقش و تحقق مأموریت آموزشی و علمی خود بدلیل افزایش تقاضا از نظام آموزش عالی با چالش بزرگ تامین منابع مالی مواجه شدند و این امر ضرورت و اهمیت اقتصاد آموزش و به ویژه مدیریت تامین و تخصیص منابع را متوجه مدیران مراکز و واحدهای دانشگاهی نموده است. با نگاهی به وضع موجود، براساس ظرفیت‌های قانونی و اداری، عمده تامین منابع درآمد اختصاصی دانشگاه‌های کشور از طرق ذیل می‌باشد:

درآمد دوره‌های شبانه - درآمد سلف سرویس - درآمد برگزاری ترم تابستان - اجاره بهای اماکن - طرح‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی - فروش محصولات دامی و کشاورزی - درآمد حاصل از شهریه بورسیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی - برگزاری آزمون‌های ادارات و مؤسسات - فروش اموال

از جمله منابع قانونی درآمدزایی دانشگاه می‌تواند این موارد باشد: سرمایه گذاری در بازارهای مالی و سرمایه‌ای - درآمد دوره‌های آموزشی کوتاه مدت و پودمانی - اجاره بهای اماکن - طرح‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی - فروش محصولات - برگزاری آزمون‌های ادارات و مؤسسات - فروش اموال منقول و اموال غیر منقول بلااستفاده - ایجاد و فروش خدمات درمانگاهی - درآمد حاصل از اماکن ورزشی و مهمانسرا - فروش خانه‌های سازمانی - برگزاری همایش و سمینار دوره‌های آموزشی (آزاد) - فروش وسایل اسقاطی - دوره‌های مجازی - فروش کتاب و مجلات - خدمات مشاوره‌ای - اجاره اماکن ورزشی و قدیمی - درآمد کتابخانه - درآمد ناشی از اجاره کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها - وقفیات و اعانات دولتی و غیردولتی

منقول و اموال غیر منقول - فروش خدمات درمانگاهی - درآمد حاصل از وجوه متفرقه - درآمد حاصل از اماکن ورزشی و مهمانسرا - دانشجویان پردیس - فروش خانه‌های سازمانی - سود بانکی - ثبت نام دانشجویان انتقالی - بازپرداخت وام برگزاری همایش و سمینار دوره‌های آموزشی (آزاد) - فروش وسایل اسقاطی - دوره‌های مجازی - فروش کتاب و مجلات - تملک دارائی‌های سرمایه‌ای - خدمات مشاوره‌ای - اجاره اماکن ورزشی و قدیمی - درآمد کتابخانه - درآمد ناشی از اجاره کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها. دانشگاه فرهنگیان بر اساس اساسنامه آن به عنوان یک دانشگاه مأموریت‌گرا و تربیت محور واجد همه نقش‌های ذکر شده است و بدلیل برخی کاستی‌ها و کمبودها در منابع و تجهیزات و فرسوده بودن فضاها و امکانات آموزشی همچنین گستره جغرافیایی کشوری و محدودیت در پذیرش دانشجو در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها به شدت از کمبود منابع مالی رنج می‌برد و این امر یک مطالعه عمیق را در تامین و تخصیص منابع و مدیریت بهینه آن می‌طلبد ولی نویسنده این مطلب به جهت آگاهی کامل از ظرفیت‌ها و منابع پایه درآمدی دانشگاه راهکارهایی را با توجه به ظرفیت‌های قانونی به شرح زیر پیشنهاد می‌نماید بلکه گامی باشد در جاده هزار فرسنگی:

۱- تامین منابع از بودجه سالانه کشور:

باتوجه به اینکه موضوع تربیت معلم یک امر حاکمیتی است و رسالت تربیت، تربیت کنندگان را برعهده دارد کماکان عمده تامین منابع مالی دانشگاه از منابع دولتی باید وجهه همت مسئولین قرارگیرد، لذا تلاش برای افزایش مناسب آن با توجه به عملکرد سالانه و اهداف توسعه ای و تغییرنگرش در سیاستگذاری‌های بودجه ای به بودجه دانشگاه از قالب هزینه ای به سرمایه گذاری یک ضرورت انکارناپذیر است.

۲- تامین منابع از دانشجویان:

بدلیل ویژگیهای تربیتی و فرهنگی و مهارتی خاص دانشگاه، تلاش برای ایجاد فهم مشترک با مسئولین سازمان مدیریت در خصوص احتساب میزان سرانه دانشجویی بالاتر از سرانه سایر دانشگاه‌ها و همچنین اخذ شهریه مناسب از دانشجویان کارشناسی ارشد و یا تامین بخشی از هزینه‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان از طریق وزارت آموزش و پرورش در قالب کمک هزینه تحصیلی این قبیل دانشجویان، احتساب میزان کسری از حقوق دانشجو معلمان با فرمول قیمت تمام شده و یا سرانه آموزشی یا هزینه اقتصادی بجای فرمول فعلی و اخذ هزینه‌های تحصیلی ترم تابستان.

۳- سایر منابع درآمدی

ازقبیل سرمایه گذاری در بازارهای مالی و سرمایه ای سود بانکی منابع موجود در حساب‌های بانکی دانشگاه به راه اندازی یک مرکز سرمایه گذاری و تامین منابع - درآمد دوره‌های آموزشی کوتاه مدت و پودمانی - درآمد سلف سرویس - اجاره بهای اماکن - طرح‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی - فروش محصولات - برگزاری آزمون‌های ادارات و مؤسسات - فروش اموال منقول و اموال غیر منقول بلااستفاده - ایجاد و فروش خدمات درمانگاهی - درآمد حاصل از وجوه متفرقه - درآمد حاصل از اماکن ورزشی و مهمانسرا - دانشجویان ماده ۲۸ اساسنامه - فروش خانه‌های سازمانی - اخذ شهریه از ثبت نام دانشجویان انتقالی - برگزاری همایش و سمینار دوره‌های آموزشی (آزاد) - فروش وسایل اسقاطی - دوره‌های مجازی - فروش کتاب و مجلات - خدمات مشاوره‌ای - اجاره اماکن ورزشی و قدیمی - درآمد کتابخانه - درآمد ناشی از اجاره کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها - وقفیات و اعانات دولتی و غیردولتی.

از کلیه مدیران و رؤسای پردیس‌ها و مراکز، مدرسان و اعضای محترم هیأت علمی، دانشجویان و کارکنان دعوت می‌شود تجارب، پیشنهادها و دیدگاه‌های ارزشمند خود را در زمینه مقاوم سازی اقتصاد دانشگاه فرهنگیان (اقتصاد مقاومتی)، درآمدزایی، افزایش بهره‌وری و صرفه جویی در اختیار **نامه اقتصاد دانشگاه** قرار دهند. اداره کل حوزه ریاست و روابط عمومی دانشگاه فرهنگیان

نامه اقتصاد دانشگاه

ابتدای هر ماه منتشر می‌شود و آماده انعکاس دیدگاه‌ها و نظرات مخاطبان محترم در موضوعات زیر است:
- صرفه جویی
- اقتصاد مقاومتی
- منابع مالی و درآمدزایی
- بهره‌وری، کارایی و اثربخشی
- سواد و دانش اقتصادی
مطالب مندرج در این نشریه الزاماً به منزله موضع مدیریت این دانشگاه نمی‌باشد.

دانشگاه فرهنگیان

شناسنامه

نامه اقتصاد دانشگاه

زیر نظر:

اداره کل حوزه ریاست و روابط عمومی

مدیر اجرایی: مرتضی نظری

ارتباط با نامه اقتصاد:

eghtesadedaneshgah@cfu.ac.ir